

Z našich farem

Ve znaku mají růže a ve skotu nainvestováno

Když vedoucímu zemědělského podniku tluče srdce pro živočišnou výrobu, pozná se to na první pohled. Dobře řešené zánovní stáje, kvalitní stájová technologie splňující přísná pravidla welfare, kvalitní dojení, kryté silážní žlaby, dotažené komunikace kolem kravinů, investice do ustájení mladých kategorií, čistá a zdravá zvířata... Tak by se dal stručně charakterizovat chov skotu Zemědělského družstva se sídlem v Morašicích u Litomyšle, čítající 580 dojnic holštýnského a 690 krav českého strakatého skotu.

Zemědělské družstvo „Růžový palouček“ se sídlem v Morašicích vzniklo sloučením původních tří družstev, kdy se v průběhu dalších let k družstvu připojila družstva další. Současný název nese družstvo od začátku devadesátých let 20. století. Na mírném návrší uprostřed polí poblíž Morašic se totiž před lety podle pověsti sešli čeští bratři, kteří byli vyháněni do ciziny. Z jejich prolitých slz tady vyrostly růže, které nejdou vyplenit a každého, kdo se o to pokusí, prý stihne neštěstí. Růžový palouček je dnes památné místo, které bylo v roce 1989 prohlášeno kulturní památkou. Konají se zde vzpomínkové a kulturní akce. Odtud tedy pochází i název a znak zemědělského družstva hospodařícího na 2850 ha zemědělské půdy v okolí Růžového paloučku.

Charakteristika podniku

Družstvo zaměstnává na stálý úvazek asi 80 lidí, jeho výkonným ředitelem je Ing. Martin Střasák, tělem i duší zootechnik: „Specializujeme se pouze na zemědělskou prvovýrobu, hlavní podíl na tržbách má mléko. Právní forma družstva nám vyhovuje, máme 372 členů, ale žádný nemá více než 2 % podílu, takže zde není majoritní vlastník. Dlouhodobě vyplácíme dividendy a ze zisku financujeme nové investice. Asi 490 hektarů má družstvo ve vlastnictví, zbytek je v pronájmu převážně od členů družstva. Pachtovné každoročně

navyšujeme, už jsme dosáhli 5000,- za hektar. Kromě toho družstvo vlastní dceřinou společností Segas, a. s. se sídlem v obci Libecina. Činnost společnosti Segas se zaměřuje na rostlinnou i živočišnou prvovýrobu. Stěžejní je produkce rostlinné výroby na 900 ha zemědělské půdy s nejvýznamnějšími plodinami sladovnickým ječmenem, pšenicí, řepkou a jetelem. Živočišná výroba odchovává kvalitní jalovice plemene české strakaté, které jsou dále zařazovány do chovu družstva. Dceřiná společnost tak vykonává určitý servis pro družstvo v podobě odchovu,“ vysvětlil ředitel.

Pozemky družstva se nacházejí v nadmořské výšce od 340 m do 450 m. Na 2550 ha orné půdy se pěstuje pšenice ozimá (800 ha), sladovnický ječmen (350 ha), řepka olejná (350 ha), cukrová řepa (100 ha) a mák (50 ha). Významná část výměry je určena krmným plodinám pro potřeby živočišné výroby. Hlavními krmnými plodinami jsou silážní kukuřice (400 ha), která se částečně sklízí také na CCM, vojtěška (140 ha), jetel (200 ha) a travní porosty. „Letos jsme se předzásobili pro případ nedostatku objemných krmiv budoucnu. Podařilo se sklídit dostatek hrachové siláže s žitem a travních směsek, které daly také vysoké výnosy,“ doplnil Martin Střasák a náš rozhovor již směřoval k výrobě hlavní komodity – mléka.

Dvě plemena – obě se uplatní

Chov dojených krav je soustředěn na dvou mléčných střediscích, kde je ustájeno celkem asi 1270 dojnic. Středisko Cerekvice nad Loučnou eviduje 690 dojnic plemene české strakaté a v Újezdci, kam vedla cesta s naším fotoaparát, je aktuálně 580 krav pro změnu holštýnského plemene. Na středisku Javorník je umístěno asi 490 telat a jalovic. V obci Libecina leží již zmíněná odchovna jalovic a. s. SEGAS. „Dvě plemena tady byla historicky, nechceme to nijak měnit, každé je výhodné pro jiné vlastnosti,“ komentuje plemenné složení Martin Střasák s tím, že stavy jsou již neměnné a dobře odpovídající rozloze pozemků podniku. Zatímco holštýnští býčci se prodávají v šesti týdnech, čeští strakatí se finalizují až do 750 kg a jdou na export. Obchodníci vyvážející do Rakouska či Německa za ně v červnu zaplatili 47 Kč za kilogram v živém. Ročně jsou tržby z prodeje těchto býků kolem deseti milionů korun, a přitom se využijí nedožerky od produkčních krav.

Rentabilita mléka je aktuálně dobrá

Hlavní komoditu - mléko - družstvo prodává přes mlékařské odbytové družstvo Morava. Syrové mléko končí v mlékárně Agricol Polička, která je specializována na sýry Eidam a Čedar. „V roce 2018 jsme překonali dodávku 12 milionů litrů při průměrné ceně 8,77 Kč za litr. Podíl mléka na tržbách pod-

Ing. Martin Střasák ve stáji, kterou vybudoval podle svých představ

niku se zvýšil z 52 na 59 %. I letos bude vývoj podobný, v pololetí vychází průměrná realizační cena kolem devíti korun,“ spokojeně konstatuje ředitel.

Nahlížíme-li do kontroly užitkovosti, vychází celopodnikový průměr na 9817 kg mléka na krávu a laktaci. Pokud se zaměříme na jednotlivá plemena, holštýnské dojnice v Újezdci vykazují 11 895 kg při složkách 3,63 % tuku a 3,31 % bílkovin za laktaci. České strakaté plemeno ustájené v Cerekvici se může pyšnit průměrem 8109 kg mléka při složkách 3,9 % tuku a 3,64 % bílkovin.

Jak doplnila vedoucí střediska Újezdec Irena Vítová, všechny krávy se dojí třikrát denně na třech směnách po dvou dojičích a jednom naháněči. Kruhová dojírna GEA o 24 místech zvládne podojit 511 dojených krav za čtyři hodiny. Na začátku července činil nádoj 19 342 litrů, což představuje 37,85 litrů na dojenou krávu. Krmivo se v produkční stáji zakládá dvakrát denně, přihnuje je kloubový manipulátor s radlicí, který se využívá také pro zastýlání i další práce.

Těžko lze najít ve stáde kulhající krávu. Péči o zdravotní stav stáda a paznehty má na starosti odborník na slovo vzatý MVDr. Ondřej Bečvář. Stádo je ozdraveno od BVD, zootechnička Vítová ve spolupráci s veterinářem aktuálně řeší jen běžné infekce. Úhyny telat jsou do 2 %.

Areál podle představ a bez dotací

„V roce 2013 jsme v areálu živočišné výroby v obci Újezdec uvedli do provozu produkční stáj pro dojnice holštýnského skotu o kapacitě 454 loží. Vznikla na zelené louce spolu s třemi zastřešenými silážními žlaby, dojírnu s čekárnou, zastřešenou odchovnou pro 90 telat a kejdomým hospodářstvím a asfaltovými komunikacemi v areálu. Kromě jímek na kejdu to bylo bez dotací, měli jsme ušetřeno, takže jsme nemuseli ani čerpat bankovní úvěr,“

vysvětlil ředitel družstva a dodal, že na novém středisku vznikla také porodna a ustájení pro krávy stojící na sucho s kapacitou 130 míst. Zastřešený silážní trojžlab má kapacitu třikrát 3000 tun objemného krmiva, jímky na kejdu značky Wolf mají objem 2 x 5000 m³. Stavbu realizovaly firmy PKD Dačice (dodávka ocelové konstrukce) a S. O. K. stavební, Třebíč. Vznikla šestiřadá stáj o půdorysu 115 m x 37 m s výškou 13,2 m o čtyřech chodbách vyhrnovaných lopatou do středového kanálu. Uprostřed je krmný stůl s drážkou na odvod případné vody, neboť hřebenová štěrbina je otevřená. V ložích jsou umístěny zastýlací matrace s dutinami plněnými pískem a stlané štípanou slámou. „Mým cílem bylo, aby stáj byla optimálně prosvětlená s dostatkem vzduchu. A protože střecha je z PUR panelu, tedy nepropouštějící světlo, volili jsme boky haly 5,5 m vysoké. Při potřebném sklonu střechy vyšel hřeben až do výšky 13,2 metrů. Štíty haly jsou kryté průhledným dutinkovým polykarbonátem. Jak vidíte, většina krav leží v boxech nebo přijímá krmivo, takže je to v pořádku. Stropní ventilátory s horizontální rotací od výrobce CMP dodala společnost Best-Cover. Systém bočních plachet a vrat je od Agrotelu. Světla Agri Light od nizozemského výrobce mají možnost nočního režimu.

„Za všechny zmíněné budovy a technologie jsme proinvestovali 90 milionů, což není v porovnání s dnešními cenami příliš,“ zhodnotil Martin Strásák ekonomickou stránku.

Na řadě jsou další investice

Jak ředitel dodal, letos se dokončily silážní kryté žlaby na středisku Cerekvice a v plánu jsou další investice. Stáje pro jalovice již nevyhovují – mají malou vzdušnou i světelnou kapacitu. Proto dojde k jejich demolici. Družstvo bude opět z vlastních zdrojů investovat do stáje pro 560 jalovic s odpovídající jímkou na kejdu a komunikacemi. Část stáje bude stlaná slámou, na druhé části budou boxová lože s matracemi. Náklady včetně demolice jsou spočítány na 60 milionů Kč, což je asi o 30 % více, než kdyby se stáje stavěly před pěti lety.

Na kejdu z této stáje už existuje využití. Najde uplatnění při technologii strip-till, kte-

Aktuální složení produkční krmné dávky, stáj Újezdec (55,95 kg kus/den):

Vojtěšková senáž (seč 2019)	9 kg
Kukuřičná siláž (2018)	20 kg
Cukrovarské řízký	4 kg
ŘEŠ	2,3 kg
Seno luční	0,3 kg
Pšeničné vločky	2,5 kg
CCM	1,5 kg
Pšenice šrotovaná	2 kg
SEŠ	2,4 kg
Energie MG	1 kg
Energie C 16 (kys. palmitová)	0,3 kg
Premin F1	0,35 kg
Vápenec	0,2 kg
Soda	0,1 kg
Voda pitná	10 l

rou podnik vyzkoušel letos poprvé na 100 ha a podle Martina Strásáka se jeví jako zajímavá. Kejdu lze přesně aplikovat u kukuřice, řepky i cukrovky. Organické hnojení v podobě hnoje nebo kejdy dostane každý družstvem obhospodařovaný pozemek jednou za čtyři roky.

Pozitivní hodnocení od výživáře

Produkční stáj v Újezdci je rozdělena na čtyři skupiny, v jedné z nich jsou ustájeny prvotelky, ve dvou dalších jsou starší krávy a ve čtvrté skupině konec laktace. Všechny dostávají stejnou směsnou krmnou dávku. Od počátku roku 2019 zde působí poradce Ing. Petr Tobeš ze společnosti VVS, který jako externí osoba hodnotí podnik velice pozitivně: „Objemná krmiva v Morašicích umějí dělat v dobré a zpravidla konstantní kvalitě – sušina, vláknina, dusíkaté látky, škroby – o čemž svědčí i užitkovost. Je třeba zmínit výbornou reprodukci. Procento zabřezlých krav (Pregnancy Rate) se pohybuje na úrovni 30 %, o tom si mnohé i zahraniční farmy mohou nechat zdát. Celkové výsledky podniku jsou určitě vyústěním všech faktorů dohromady – dobrá objemná krmiva, nová stáj, žádné poporodní komplikace, výborná péče o paznehty. Potom stačí jen vyhledat říje a inseminovat. Jde o dobrou spolupráci ošetřovatelů, zootechniků, krmičů i veterináře,“ hodnotí výživář.

„Krávy rády separují. Tomu se snažíme

Krmná dávka skupina příprava na porod (29,3 kg kus/den):

Kukuřičná siláž	15 kg
Vojtěšková senáž (seč 2019)	9 kg
ŘEŠ	2 kg
Sláma pšeničná	1 kg
Premin PP, Ca	0,3 kg
Voda pitná	2 l

předcházet, a proto do krmné dávky přimícháváme aktuálně až 10 litrů vody, která slepí jádro s objemem dohromady a přebírání zamezí. Výsledná sušina je pak 42 až 43 %. Lze připravit TMR i vyšší vlhkostí, ale zejména přes léto hrozí riziko zahřívání. Proto je třeba každý den důsledně vymést celý žlab. To je v Újezdci samozřejmostí. Vyšší podíl mléčného tuku se dále udržovat mimo jiné díky doplňku C16 – téměř 100% kyselině palmitové, která je by-passová a přechází rovnou do střeva a mléčného tuku.

Pokud jde o krmnou dávku pro přípravu na porod, řeším ji odlišněji, než je současný trend. Princip je v „přesycení“ trávicího traktu vápníkem. Navázal jsem v tomto na svého předchůdce Ing. Josefa Snopka, který působil v tomto chovu. Procento ulehnutí po porodu je minimální a dislokaci slezu holštýnky v Újezdci neznají,“ vysvětlil Petr Tobeš.

„Hledáme lidi se vztahem k oboru“

Zbývá doplnit, že v soutěži Zemědělec roku si loni Zemědělské družstvo „Růžový palouček“ odneslo cenu za nejlepší nově přihlášený podnik, ale i za nejlepší zemědělský podnik v Pardubickém kraji.

Ředitel Martin Strásák dodává na závěr: „Do budoucna bude asi třeba omezit řepku, které v poslední době veřejnost moc nepřeje. Uvažujeme o pěstování sóji. Stěžovat si vždy na něco můžeme, například na sucho nebo politiku, to ale nechci. Přál bych si, aby do našeho oboru chodili lidé, kteří mají opravdový vztah k zemědělství. Ten se v poslední době trochu vytrácí, zaměstnanci se nechtějí přizpůsobovat, chtějí volné víkendy, a pokud jim zemědělství nic neříká, raději pracují v jiných oborech.“

Ing. Lukáš Prýmas
(převzato z časopisu *Náš chov*)